

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ RSA 2024

Εγκρίθηκε από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση της ΑΜΚΕ την 28.02.2025

Κυριότερα σημεία ανάληψης ενεργών υποθέσεων RSA: 2024

Λέσβος

Αττική

Έβρος

Λέρος

Κως

Σάμος

Περιεχόμενα

Η Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) σε αριθμούς	2
Εισαγωγή	3
Νομικές δράσεις	5
Ναυάγια & θάνατοι στα σύνορα	6
Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου	8
Ασφαλής τρίτη χώρα	8
Ευάλωτες ομάδες	9
Ψυχοκοινωνικές δράσεις	10
Διερμηνεία	10
Υποστήριξη φαρμακείων	10
Ανθρωπιστική βοήθεια	11
Έρευνα & Προάσπιση δικαιωμάτων	12
Δημοσιεύσεις	12
Παρεμβάσεις & κοινές δράσεις	13
Μεταρρύθμιση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ)	13
Δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία	14
Κατάσταση του κράτους δικαίου	14
Δελτίο Νομολογίας Ασύλου	15
Επικοινωνία	16
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	16
Χρήση του υλικού της οργάνωσης	17
Λειτουργία, Οργάνωση & Διαφάνεια	18
Συνέργειες & Δικτυώσεις	18

Η Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) σε αριθμούς

Νομικές και Ψυχοκοινωνικές Δράσεις

- 528** επωφελούμενες/οι αιτούσες/ντες άσυλο και αναγνωρισμένες/οι πρόσφυγες
- 35** νέες αιτήσεις στα ελληνικά δικαστήρια
- 8** νέες προσφυγές και αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του ΕΔΔΑ

Έρευνα & Προάσπιση Δικαιωμάτων

- 13** αναλύσεις νομοθεσίας και εκθέσεις για το σύστημα ασύλου στην Ελλάδα
- 18** παρεμβάσεις σε ημερίδες, συνέδρια και ακροάσεις

Επικοινωνία

- 51** συνεντεύξεις με εθνικά και διεθνή μέσα ενημέρωσης
- 470+** αναφορές σε υλικό της οργάνωσης από δικαστήρια, φορείς και οργανώσεις, μέσα μαζικής ενημέρωσης
- 90** δημοσιεύσεις νέου υλικού στην ιστοσελίδα και τους λογαριασμούς της RSA στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) σε ελληνικά και αγγλικά
- 2.921** αναρτήσεις στους λογαριασμούς της RSA στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media)
- 2,3 εκ.** εμφανίσεις των λογαριασμών της RSA στο διαδίκτυο (social media & website)

Οργάνωση & Λειτουργία

- 3** κύριες τοποθεσίες δραστηριότητας στην Ελλάδα: Χίος, Λέσβος, Αθήνα
- 4** ομάδες εργασίας: Νομικής Υποστήριξης, Έρευνας & Προάσπισης Δικαιωμάτων, Επικοινωνίας, Οικονομικών & Διοίκησης

Εισαγωγή

Το έτος 2024 χαρακτηρίστηκε από μία σειρά εξελίξεων στην προστασία των προσφύγων στην Ελλάδα και την Ευρώπη, με κομβική σημασία για τις δράσεις και τους σκοπούς της Υποστήριξης Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA).

Ο χρόνος εκκίνησε με την **καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για τον θανάσιμο τραυματισμό πρόσφυγα από πυροβολισμούς του Λιμενικού Σώματος** στα ανοιχτά της Ψερίμου το 2014. Η υπόθεση *Alkhatib κατά Ελλάδας*, που εκπροσωπήθηκε από την RSA και την PRO ASYL, κατέδειξε για άλλη μία φορά τις συστημικές ελλείψεις στον σχεδιασμό των επιχειρήσεων του Λιμενικού αλλά και στην έρευνα και απόδοση δικαιοσύνης για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη θάλασσα.

Ακολούθησε, στα μέσα Μαΐου και λίγο πριν τις **ευρωεκλογές**, η επίσημη **ψήφιση της μεταρρύθμισης του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ)** στο πλαίσιο του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Το ΚΕΣΑ ήρθε ως επισφράγιση της **αποδόμησης** των ενωσιακών κανόνων και της ακύρωσης στοιχειωδών εγγυήσεων για την προστασία των προσφύγων, καθώς και της θεσμοθέτησης ευρύτατων καθεστώτων εξαιρέσης και παραβίασης του κράτους δικαίου στα συστήματα ασύλου της Ευρώπης. Οι νέοι κανόνες θα ισχύσουν στην Ελλάδα και τα λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) από τον Ιούνιο του 2026. Ωστόσο, ήδη οι χώρες όφειλαν να παρουσιάσουν το σχέδιο εφαρμογής του ΚΕΣΑ εντός της χρονιάς.

Στις αρχές Ιουνίου, διεξήχθη **προφορική ακρόαση ενώπιον του ΕΔΔΑ για τις πρώτες δύο υποθέσεις επαναπροώθησης προσφύγων από τις ελληνικές αρχές** που εξετάστηκαν από το Δικαστήριο. Η πρώτη εξ αυτών, *A.R.E. κατά Ελλάδας*, την οποία εκπροσώπησε το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), οδήγησε για πρώτη φορά στις αρχές Ιανουαρίου 2025 σε **καταδίκη** της χώρας για την παράνομη «**συστηματική πρακτική επαναπροώθησης**», καθώς και για την αναποτελεσματική έρευνα των περιστατικών από την ποινική δικαιοσύνη της χώρας, η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει ασκήσει καμία ποινική δίωξη κατά κρατικών υπαλλήλων για επαναπροωθήσεις.

Αργότερα, στις αρχές Οκτωβρίου, εκδόθηκε η **απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) για την «ασφαλή τρίτη χώρα»**, στην υπόθεση C-134/23, την πρώτη περίπτωση **προδικαστικού** ερωτήματος από ελληνικό δικαστήριο στο Δικαστήριο του Λουξεμβούργου στον τομέα του ασύλου, που εκπροσωπήθηκε από την RSA και το ΕΣΠ και συζητήθηκε σε προφορική ακρόαση στα μέσα Μαρτίου του 2024. Το ΔΕΕ **έκρινε** ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ δεν μπορούν να απορρίπτουν αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες βάσει της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» και να μην εξετάζουν την ουσία τους, όταν έχουν διαπιστώσει ότι δεν θα επιτραπεί στις αιτούσες / στους αιτούντες άσυλο να μεταβούν στη χώρα που έχει χαρακτηριστεί ως ασφαλής. Ανέτρεψε, έτσι, μία πολυετής και πλέον αυθαίρετη και καταχρηστική πρακτική των ελληνικών αρχών να απορρίπτουν συλλήβδην αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες με την αιτιολογία ότι η Τουρκία συνιστά «ασφαλή τρίτη χώρα». Η υπόθεση επανήλθε προς εκδίκαση στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας στις αρχές Φεβρουαρίου του 2025.

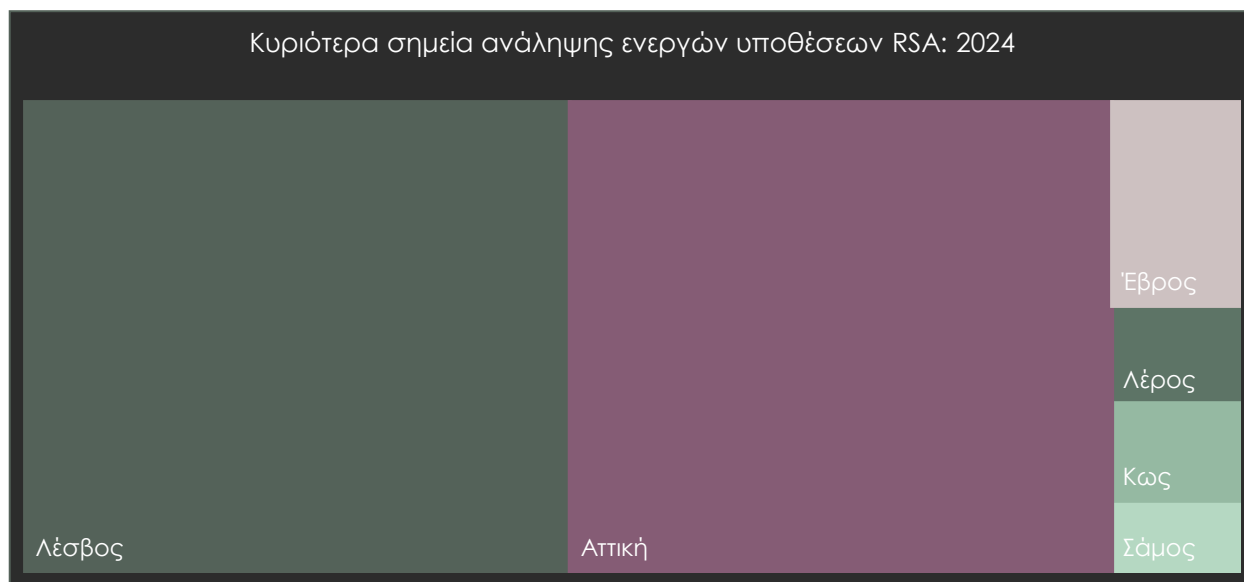
Το φθινόπωρο του 2024, η κορύφωση του, διαρκούς κατά τη διάρκεια του έτους, ζητήματος της **αναστολής της διερμηνείας και άλλων βασικών υπηρεσιών για τους πρόσφυγες**, όπως η ιατροφαρμακευτική **περίθαλψη**, το μηνιαίο **οικονομικό βοήθημα** για την κάλυψη των αναγκών τους, ή η δωρεάν νομική συνδρομή από δικηγόρους στις προσφυγές ασύλου, κατέδειξε τις σοβαρότατες **ελλείψεις** στο σύστημα υποδοχής και τη διαδικασία ασύλου και τα συστημικά, χρονίζοντα προβλήματα στη διαχείριση χρηματοδότησης και προγραμμάτων από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, τις συνέπειες των οποίων υφίστανται καθημερινά οι άνθρωποι που ζητούν προστασία στην Ελλάδα.

Πριν την εκπνοή του έτους έλαβαν χώρα – ανησυχητικές – εξελίξεις στην **ποινική διερεύνηση του πολύνεκρου ναυαγίου της Πύλου** της 14^{ης} Ιουνίου 2023, με την **ολοκλήρωση** της προκαταρκτικής εξέτασης της υπόθεσης από την Εισαγγελία Ναυτοδικείου Πειραιά, χωρίς να αναζητηθούν ευθύνες από την ηγεσία του Λιμενικού Σώματος ή τα όργανα του Εθνικού Κέντρου Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ) και του Κέντρου Επιχειρήσεων (ΚΕΠΙΧ) για το ναυάγιο. Οι δικηγόροι της RSA και των λοιπών οργανώσεων και συλλογικοτήτων που εκπροσωπούν τους επιζώντες και τα θύματα του ναυαγίου έχουν ήδη ζητήσει την αυτονόητη διερεύνηση και απόδοση ευθυνών στα παραπάνω στελέχη, απευθύνοντας αίτημα διαφάνειας και ενδελεχούς εξέτασης όλων των πιθανών στοιχείων για την απόδοση δικαιοσύνης.

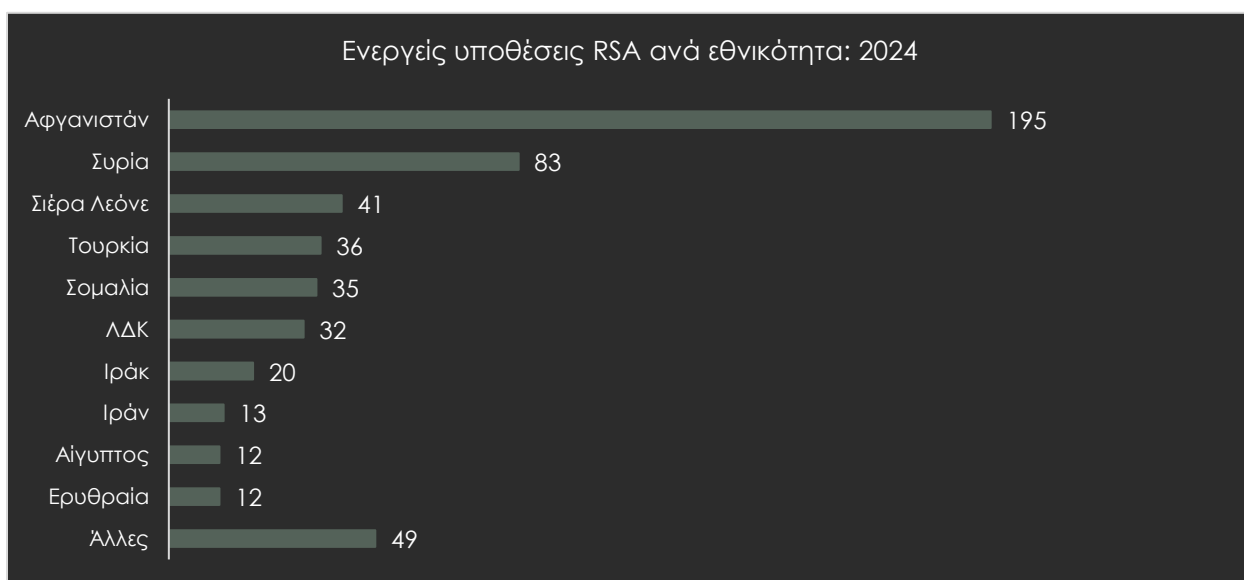
Το 2024 έφθασαν στην Ελλάδα συνολικά 62.119 πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο – 54.417 διὰ μέσω της θαλάσσης και 7.702 από τα χερσαία σύνορα. Οι αφίξεις χαρακτηρίστηκαν από την **άνοδο στα σημεία εισόδου που βρίσκονται στα Δωδεκάνησα αλλά και την Κρήτη και τη Γαύδο**, όπου ο αριθμός των αφίξεων εξαπλασιάστηκε σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά καθώς έφθασαν εκεί 5.161 άνθρωποι σε 103 διαφορετικά περιστατικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει **συλλέξει** η RSA. Οι ροές από τις ακτές της Αφρικής προς τα δύο νησιά αποτελούν πλέον μία συστηματική πραγματικότητα που δεν έχει μέχρι σήμερα αντιμετωπιστεί οργανωμένα με τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών υποδοχής και φιλοξενίας.

Νομικές δράσεις

Κατά τη διάρκεια του 2024, τα μέλη της Ομάδας Νομικής Υποστήριξης της RSA παρείχαν δωρεάν νομική συνδρομή σε **528 επωφελομένους/ους με ενεργείς υποθέσεις**. Οι περισσότερες εξ αυτών ανελήφθησαν αρχικώς στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, με κυριότερο τόπο ανάληψης τη Λέσβο:

Οι επωφελοόμενες/οι των ενεργών υποθέσεων της Ομάδας Νομικής Υποστήριξης εξακολουθούν να προέρχονται κυρίως από το Αφγανιστάν και τη Συρία, με κατανομή ανά εθνικότητα ως εξής:

Το έργο της Ομάδας Νομικής Υποστήριξης καλύπτει τη νομική υποστήριξη και εκπροσώπηση των επωφελούμενων της οργάνωσης σε όλα τα στάδια ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών αρχών (όπως Υπηρεσία Ασύλου, Αρχή Προσφυγών, Ελληνική Αστυνομία, Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης), ανεξάρτητων αρχών (Συνήγορος του Πολίτη), των διοικητικών δικαστηρίων της χώρας, του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), ευρωπαϊκών οργανισμών (ΕΥΑΑ, Frontex) και Επιτροπών των Ηνωμένων Εθνών αρμόδιων σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ειδικότερα όσον αφορά την πρόσβαση των προσφύγων στη δικαστική προστασία, στο διάστημα του περασμένου έτους, η Ομάδα Νομικής Υποστήριξης της RSA:

- ❖ Κατέθεσε **35 αιτήσεις σε ελληνικά δικαστήρια** εκ μέρους των εντολών της οργάνωσης, εκ των οποίων 11 αιτήσεις ακύρωσης και 10 αιτήσεις αναστολής ατομικών αποφάσεων ασύλου και απέλασης στα διοικητικά δικαστήρια, 10 αντιρρήσεις κατά κράτησης στα διοικητικά δικαστήρια, 2 εφέσεις κατά πρωτοβάθμιων αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων σχετικά με αγωγές αποζημίωσης προσφύγων κατά του Ελληνικού Δημοσίου, 2 αγωγές οικογενειακού δικαίου σε πολιτικά δικαστήρια σε υποθέσεις μονογονεϊκών οικογενειών προσφύγων,
- ❖ Κατέθεσε **2 προσφυγές και 6 αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων στο ΕΔΔΑ** σε υποθέσεις εντολών της οργάνωσης,
- ❖ Υποστήριξε, μαζί με το ΕΣΠ, την **πρώτη υπόθεση** ελληνικού **προδικαστικού ερωτήματος στο ΔΕΕ** στον τομέα του ασύλου.

Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικοί τομείς των νομικών δράσεων της οργάνωσης στο διάστημα του περασμένου έτους:

Ναυάγια & Θάνατοι στα σύνορα

Το 2024 σηματοδεύτηκε από σειρά **ναυαγίων** με συνολικά 61 νεκρούς και 59 αγνοούμενους πρόσφυγες κυρίως στο Αιγαίο αλλά και την Κρήτη, κάποια από τα οποία συνδέονται με αναφορές για περιστατικά βίας στα σύνορα. Η RSA υποστήριξε επιζώντες ναυαγίων αλλά και τις οικογένειες νεκρών και αγνοουμένων σε συνολικά επτά περιστατικά στη Λέσβο, τη Χίο, το Φαρμακονήσι, την Κω και την Ρόδο σε μία σειρά ζητημάτων, από την αρχική ενημέρωση και εκπροσώπηση ενώπιον των αρχών έως και την ποινική διαδικασία όπου έχει ήδη ξεκινήσει η ποινική διερεύνηση, αλλά και στη διαδικασία ασύλου και τις διοικητικές διαδικασίες ταυτοποίησης ή/και ταφής. Τα σοβαρά κενά στην αντιμετώπιση των θυμάτων παραμένουν και χρήζουν συστηματικής καταγραφής και αντιμετώπισης.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του ναυαγίου στο Φαρμακονήσι τον Νοέμβριο του 2024, όπου αγνοείτο η μητέρα μονογονεϊκής οικογένειας, ενώ επέζησαν τα δύο παιδιά της, ένα εκ των οποίων ανήλικο, με την υπόλοιπη οικογένεια να έχει διαχωριστεί πριν την αναχώρησή τους από την Τουρκία. Η σορός της αγνοούμενης ανευρέθη και ταυτοποιήθηκε στη συνέχεια μέσα από μία απαιτητική διαδικασία με ιδιαίτερο ψυχικό βάρος, ενώ η RSA συνεπικούρησε τα μέλη της

οικογένειας σε όλα τα στάδια τόσο του ασύλου και της επιμέλειας της ανηλίκου επιζήσαςας όσο και της ταυτοποίησης της αγνοούμενης.

Σημαντική επιτυχία για την RSA αποτέλεσε η απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση **Alkhatib κατά Ελλάδας**, που εκδόθηκε στις 16 Ιανουαρίου του 2024. Το ΕΔΔΑ **καταδίκασε** την Ελλάδα για παραβίαση του δικαιώματος στη ζωή στην υπόθεση του θανάσιμου τραυματισμού πρόσφυγα από πυρά του Λιμενικού Σώματος στα ανοιχτά της Ψερίμου το 2014, την οποία εκπροσώπησαν η RSA και η PRO ASYL. Το Δικαστήριο έκρινε, αφενός, ότι οι ελληνικές αρχές δεν είχαν σαφείς κανόνες για την οπλοχρησία στις επιχειρήσεις του Λιμενικού, καθώς οι λιμενικοί επικαλέστηκαν αδημοσίετους, παρωχημένους και ανεπαρκείς «κανόνες εμπλοκής» του 1992 για τη χρήση όπλων κατά του πλοιαρίου στο οποίο επέβαιναν πρόσφυγες, ενώ χαρακτήρισε «**εξαιρετικά επικίνδυνη**» και δυσανάλογη χρήση βίας τη ρίψη δεκατριών βολών στη μηχανή του πλοιαρίου. Καταδίκασε, επίσης, την Ελλάδα λόγω της αναποτελεσματικής ποινικής έρευνας του περιστατικού, καθώς η υπόθεση είχε αρχειοθετηθεί από την Εισαγγελία Ναυτοδικείου Πειραιά και την Εισαγγελία του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου κατόπιν μίας πλημμελούς διαδικασίας εξέτασης των αποδεικτικών στοιχείων. Η υπόθεση υποστηρίχθηκε με συνέπεια σε όλα τα στάδια της διαδικασίας από την έναρξη του περιστατικού έως και την τελική καταδίκη με την απόφαση του ΕΔΔΑ.

Το ναυάγιο της Πύλου ενώπιον της ποινικής δικαιοσύνης: Η ποινική διερεύνηση του πολύνεκρου ναυαγίου της Πύλου αποτέλεσε πρωταρχικό μέλημα της νομικής δραστηριότητας της RSA καθ' όλη τη διάρκεια του περασμένου έτους. Παράλληλα με την ποινική διαδικασία σε βάρος εννέα επιζώντων, τους οποίους αθώωσε το Τριμελές Εφετείο Καλαμάτας τον Μάιο του 2024, κινήθηκε η προκαταρκτική εξέταση των συνθηκών του ναυαγίου από την Εισαγγελία Ναυτοδικείου Πειραιά για τη διερεύνηση ευθυνών του Λιμενικού Σώματος.

Στα τέλη Δεκεμβρίου του 2024, η Εισαγγελία Ναυτοδικείου Πειραιά ολοκλήρωσε την προκαταρκτική εξέταση του ναυαγίου της Πύλου, χωρίς να κληθούν για εξηγήσεις οι υπάλληλοι του Ενιαίου Κέντρου Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ) και του Κέντρου Επιχειρήσεων (ΚΕΠΙΧ) ή η ηγεσία του Λιμενικού Σώματος, παρότι από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν σαφώς ευθύνες των ανωτέρω. Από την Εισαγγελία κλήθηκαν μόνο το πλήρωμα του σκάφους ΠΠΛΣ 920 και τα επιβαίνοντα σε αυτό μέλη του Κλιμακίου Ειδικών Αποστολών (ΚΕΑ) για έγγραφες εξηγήσεις.

Οι δικηγόροι της RSA και των άλλων οργανώσεων και συλλογικοτήτων που εκπροσωπούν τους επιζώντες και τα θύματα του ναυαγίου ζήτησαν από την Εισαγγελία την άσκηση ποινικής δίωξης και την αυτόνομη διερεύνηση και απόδοση ευθυνών για την τέλεση των καταγγελλόμενων πράξεων και στα αρμόδια στελέχη του ΕΚΣΕΔ και ΚΕΠΙΧ και στους υπεύθυνους ανώτερων ιεραρχικά ή εποπτευουσών διευθύνσεων και οργάνων, οι οποίοι βαρύνονται με πράξεις και παραλείψεις που οδήγησαν στο ναυάγιο και στον θάνατο 600 ανθρώπων.

Στο ίδιο διάστημα, η Ομάδα Νομικής Υποστήριξης κατέβαλε συνεχείς προσπάθειες για την υποστήριξη 26 συνολικά επιζώντων του ναυαγίου στη διαδικασία ασύλου και την πρόσβασή τους σε ασφαλές καθεστώς προστασίας στην Ελλάδα. Το καλοκαίρι του 2024, η Υπηρεσία Ασύλου απέρριψε συλλήβδην τις αιτήσεις ασύλου των επιζώντων που αφορούσαν το Πακιστάν και την Αίγυπτο ως «**προδήλως αβάσιμες**», κατ' εφαρμογή «**ταχύρρυθμης διαδικασίας**», παρά την εκκρεμότητα των αιτημάτων ενώπιόν της για διάστημα ενός έτους. Οι δικηγόροι της RSA υποστήριξαν τις προσφυγές 10 εκ των επιζώντων στην Αρχή Προσφυγών, η οποία στην εκπνοή του έτους τους χορήγησε το καθεστώς του πρόσφυγα, αναγνωρίζοντας τους κινδύνους δίωξης που διατρέχουν ενόψει των ιδιαίτερων συνθηκών του συγκεκριμένου ναυαγίου και της διερεύνησής του.

Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Στη διάρκεια της χρονιάς συνεχίστηκαν οι επιχειρήσεις άτυπων αναγκαστικών επιστροφών (επαναπροωθήσεις / push backs) που θέτουν ζωές σε κίνδυνο, στα χερσαία θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας. Πρόκειται για παράνομες πρακτικές που παραβιάζουν την αρχή της μη επαναπροώθησης και του δικαιώματος στο άσυλο, το εθνικό και διεθνές δίκαιο, καθώς και τα δικαιώματα των προσφύγων. Στα περιστατικά που καταγράφηκαν από την RSA εξακολουθούν να περιγράφονται περιστατικά απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, στέρηση του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία με την άτυπη κράτηση σε χώρους υπό εξευτελιστικές συνθήκες, διαχωρισμός οικογενειών, σωματική και λεκτική βία, έκθεση σε κίνδυνο. Υπήρξε πρόσφυγας που ανέφερε επτά τέτοια περιστατικά στην προσπάθεια του να διασχίσει τα χερσαία σύνορα.

Εξόχως προβληματική παρέμεινε και η πρόσβαση των προσφύγων στη διαδικασία ασύλου, ενόψει των χρόνιων καθυστερήσεων στις διοικητικές διαδικασίες καταγραφής τους και των κρίσιμων **ελλείψεων** ιδίως σε υπηρεσίες διερμηνείας. Το 2024, τα ζητήματα αυτά εντοπίστηκαν τόσο στις δομές των νησιών, όπως η Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (ΚΕΔ) Λέρου, όσο και στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) Μαλακάσας στην ενδοχώρα. Επωφελούμενοι της RSA στο ΚΥΤ Μαλακάσας ανέφεραν ότι βρίσκονται σε καθεστώς *de facto* κράτησης για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, σε κοντέινερ με σοβαρές και επικίνδυνες υλικές φθορές, διαρροή νερού, έντομα και ποντίκια, χωρίς να τους έχουν παρασχεθεί είδη καθαρισμού και προσωπικής υγιεινής όπως σαπούνι, απορρυπαντικό αλλά και κλινοσκεπάσματα, ούτε να έχουν εξεταστεί από γιατρό, ψυχολόγο ή κοινωνικό λειτουργό για να εντοπιστούν οι ανάγκες τους. Οι δε αρχές δεν τους επιτρέπουν τη θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής για την παροχή εξουσιοδότησης σε δικηγόρο, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να διεκδικήσουν στοιχειώδη δικαιώματά τους.

Δικαστική προστασία κατά των παραβιάσεων δικαιωμάτων στο ΚΥΤ Μαλακάσας: Στα μέσα Νοεμβρίου 2024, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών έκρινε παράνομη την κράτηση οικογένειας προσφύγων υπό τη μορφή «περιορισμού ελευθερίας» στο ΚΥΤ Μαλακάσας, όπου ανέμεναν πάνω από δύο εβδομάδες την καταγραφή τους. Πρόκειται για την **ΔΠρΑΘ ΑΡ2200/2024**, την πρώτη γνωστή απόφαση ελληνικού δικαστηρίου που αποφάνθηκε ότι ο «περιορισμός ελευθερίας» εν αναμονή της καταγραφής σε ΚΥΤ συνιστά αυθαίρετη στέρηση ελευθερίας. Το Δικαστήριο, μάλιστα, χαρακτήρισε «αναιτιολόγητη» την άρνηση των αρχών να θεωρήσουν το γνήσιο της υπογραφής των προσφύγων, ενώ επεσήμανε τις κακές συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν εντός του ΚΥΤ.

Στην περίπτωση έτερης οικογένειας προσφύγων, που παρέμειναν κρατούμενοι περιμένοντας την καταγραφή τους στο ΚΥΤ Μαλακάσας για διάστημα δύο μηνών, η RSA έχει καταθέσει προσφυγή στο ΕΔΔΑ για παραβίαση του δικαιώματος στην ελευθερία και του δικαιώματος στην αποτελεσματική δικαστική προστασία.

Ασφαλής τρίτη χώρα

Το 2024 ολοκληρώθηκε η εκδίκαση της υπόθεσης **C-134/23 Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες** στο ΔΕΕ σχετικά με την ερμηνεία της «ασφαλούς τρίτης χώρας», στην πρώτη περίπτωση προδικαστικού ερωτήματος από ελληνικό δικαστήριο στον τομέα του ασύλου, που εκπροσωπήθηκε από την RSA και το ΕΣΠ. Μετά τη συζήτηση της υπόθεσης σε προφορική

ακρόαση στα μέσα Μαρτίου του 2024, το ΔΕΕ εξέδωσε την απόφασή του στις 4 Οκτωβρίου 2024, **κρίνοντας** ότι δεν επιτρέπεται να απορρίπτονται οι αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες βάσει της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» και να μην εξετάζονται την ουσία τους, όταν τα κράτη έχουν διαπιστώσει ότι δεν θα επιτραπεί στις αιτούσες / στους αιτούντες άσυλο να μεταβούν στη χώρα που έχει χαρακτηριστεί ως ασφαλής.

Το Δικαστήριο ανέτρεψε, έτσι, την πολυετή, καταχρηστική πρακτική των ελληνικών αρχών να απορρίπτουν συλλήβδην αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες με την αιτιολογία ότι η Τουρκία συνιστά «ασφαλή τρίτη χώρα», γνωρίζοντας ότι είναι ανέφικτη οποιαδήποτε επιστροφή στην εν λόγω χώρα. Μετά την απόφαση του ΔΕΕ, η υπόθεση επανήλθε στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας και συζητήθηκε στις αρχές Φεβρουαρίου του 2025. Οι αρχές, ωστόσο, συνέχισαν την πρακτική τους αυτή μέσα στο 2024, απορρίπτοντας πάνω από 2.000 αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες, ακόμη και μετά την έκδοση της απόφασης του ΔΕΕ.

Παράλληλα, μέσα από τη νομική υποστήριξη ατομικών υποθέσεων, η RSA συνέχισε να συμβάλλει στη βελτίωση της νομολογίας για την «ασφαλή τρίτη χώρα», επιτυγχάνοντας και πέρυσι σημαντικές ακυρωτικές αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων. Ενδεικτικά, στην **ΔΠρΑΘ ΑΔ499/2024**, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών ακύρωσε απόφαση της Αρχής Προσφυγών ως μη νόμιμη, διότι δεν έλαβε υπόψη τα ατομικά χαρακτηριστικά του αιτούντος και ιδίως την κουρδική του καταγωγή, ενώ στηρίχθηκε σε παρωχημένες πηγές πληροφοριών τετραετίας από την έκδοση της απόφασής της.

Ευάλωτες ομάδες

Για πέμπτη χρονιά, συνεχίστηκε το πρόγραμμα της RSA σε συνεργασία με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα, για την υποστήριξη θυμάτων βασανιστηρίων και σοβαρής βίας στο νησί της Λέσβου. Το 2024 παραπέμφθηκαν και υποστηρίχθηκαν **114** άτομα με παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ασύλου. Περαιτέρω στον πρώτο βαθμό συνεπικουρήθηκαν συνολικά 209 αιτούντες άσυλο ενώ ήδη 68 εξ αυτών έχουν ήδη λάβει καθεστώς προστασίας.

Μέσα από τη νομική δράση της Ομάδας στο πλαίσιο του προγράμματος, επιτεύχθηκαν σημαντικές αποφάσεις των Επιτροπών Προσφυγών που ενισχύουν τη νομολογιακή εξέλιξη της παροχής διεθνούς προστασίας σε θύματα βίας, με έμφαση στις επιζώσες ακρωτηριασμού γυναικών γεννητικών οργάνων από χώρες όπως η Σιέρα Λεόνε. Ενδεικτικά, σε μία από τις υποθέσεις που υποστηρίχθηκε από την Ομάδα Νομικής Υποστήριξης, η Αρχή Προσφυγών έκρινε ότι ο ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων που έχει υποστεί γυναίκα στη Σιέρα Λεόνε είναι «διαρκής βλάβη», λαμβάνοντας υπόψη «τον μόνιμο και μη αναστρέψιμο χαρακτήρα του... σε συνδυασμό με τις ιδιαίτερες μακροχρόνιες συνέπειες που αυτός έχει προκαλέσει στη σωματική και ψυχική της υγεία». Κατέληξε, δε, στο συμπέρασμα ότι η δίωξή της προέρχεται τόσο από κρατικές αρχές όσο και μη κρατικούς φορείς, κατά των οποίων δεν μπορεί να προστατευθεί.

Ψυχοκοινωνικές δράσεις

Συνεχίστηκε ο εντοπισμός των ψυχοκοινωνικών αναγκών των υποστηριζόμενων προσφύγων με την κοινωνική λειτουργό της RSA στην Αθήνα, παράλληλα με τις νομικές διαδικασίες. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκε σειρά ενεργειών, όπως συναντήσεις, καταγραφές, συνοδείες, παραπομπές, κοινωνικές εκθέσεις, επιδιώκοντας την αυτονόμηση και την πλαισίωση του ατόμου ή οικογένειας, αλλά και την υποστήριξη της νομικής πορείας όπου κρίνεται απαραίτητο. Στις ενέργειες της κοινωνικής λειτουργού το 2024 συμπεριλήφθηκαν:

- 10 Συνοδείες για ιατρικούς – παραϊατρικούς λόγους
- 25 Συνοδείες σε υπηρεσίες
- 41 Παραπομπές σε υπηρεσίες
- 71 Διασυνδέσεις με υπηρεσίες
- 11 Λήψεις κοινωνικού ιστορικού
- 29 Καταγραφές αναγκών / αιτήματα ανθρωπιστικής βοήθειας
- 83 Συναντήσεις με εξυπηρετούμενες/ους
- 59 Ενέργειες δόμησης κοινωνικής υπηρεσίας

Διερμηνεία

Μετά από ολιγόμηνη διακοπή, και συγκεκριμένα από τον Μάιο του 2024, η RSA ξεκίνησε εκ νέου την παροχή δωρεάν φαρσόφωνης διερμηνείας στο «Βοστάνειο» Γενικό Νοσοκομείο Λέσβου με διαζώσης παρουσία σε καθημερινή βάση και τηλεφωνικής τα σαββατοκύριακα. Πρόκειται για την μοναδική ανάλογη παροχή υπηρεσίας στο νοσοκομείο αυτό, καθώς όλοι οι αντίστοιχοι φορείς έχουν αποχωρήσει. Η παρουσία διερμηνέα κρίνεται αναγκαία, καθώς υποστηρίζει την απαραίτητη επικοινωνία των προσφύγων με το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, διευκολύνοντας αμφότερες τις πλευρές και υπερνικώντας το γλωσσικό εμπόδιο. Ταυτόχρονα, ο διερμηνεας της RSA, έχοντας πιστοποιημένη κατάρτιση πολιτισμικού διαμεσολαβητή, ενημερώνει και πληροφορεί τους πρόσφυγες σχετικά με τα ιατρικά θέματα που τους αφορούν ή σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Τέλος, η παρουσία του κρίνεται σκόπιμη επιπλέον και προκειμένου να ενδυναμωθούν οι ασθενείς πρόσφυγες οι οποίοι αντιμετωπίζουν χωρίς άλλο οικείο περιβάλλον σοβαρά ζητήματα όπως η κατάσταση προχωρημένης εγκυμοσύνης ή τοκετού.

Υποστήριξη φαρμακείων

Παράλληλα, συνεχίστηκε και αυτή την χρονιά η κάλυψη των δαπανών για την αγορά φαρμάκων με την υποστήριξη τοπικών φαρμακείων σε δύο νησιά του Αιγαίου που διαθέτουν Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές (Λέσβος και Σάμος) για τις ανάγκες όσων αιτούντων/ουσών άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων δεν διέθεταν τα χρήματα για την κάλυψη της δαπάνης φαρμακευτικής αγωγής τους. Αυτό αποτέλεσε σημαντική ανακούφιση ύψους πάνω από 2.500

ευρώ, για αρκετές εκατοντάδες άτομα που σε διαφορετική περίπτωση θα έμεναν χωρίς την σχετική κάλυψη για την αντιμετώπιση χρόνιων ή έκτακτων παθήσεων.

Ανθρωπιστική βοήθεια

Παράλληλα, η RSA καθ' όλη τη διάρκεια του έτους χορήγησε ανθρωπιστική βοήθεια σε είδος σε μηνιαία βάση σε τουλάχιστον **210 περιπτώσεις** που αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα επιβίωσης κυρίως στην Αττική, την Λέσβο τη Χίο και τη Σάμο. Η παροχή αφορούσε κυρίως μηνιαία κουπόνια σουπερμάρκετ (vouchers) αλλά και δαπάνες αναγκαίας μετακίνησης από και προς τις δομές, καθώς και μεμονωμένες ιατρικές και παραϊατρικές αναγκαίες δαπάνες που δεν υπήρχε άλλος τρόπος κάλυψής τους.

Περαιτέρω, η RSA συνέχισε την κάλυψη του ενοικίου σε δύο περιπτώσεις: μία μονογονεϊκή οικογένεια και ένα άτομο μετεφηβικής ηλικίας που παρακολουθούσε μαθήματα ελληνικού σχολείου παράλληλα με την εργασία του.

Έρευνα & Προάσπιση δικαιωμάτων

Δημοσιεύσεις

Κατά τη διάρκεια του 2024, η Ομάδα Έρευνας & Προάσπισης Δικαιωμάτων της RSA δημοσίευσε, κατά κανόνα σε δύο γλώσσες (ελληνικά και αγγλικά), 13 κείμενα ανάλυσης και παρατηρήσεων στους τομείς δραστηριότητας της οργάνωσης:

Παρατηρήσεις επί νομοθετικών προτάσεων

- ❖ Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο: Ανεπίτρεπτη οπισθοδρόμηση στην προστασία των αιτούντων άσυλο, Ιουλ 2024

Αναλύσεις του ελληνικού συστήματος ασύλου

- ❖ Δελτίο Νομολογίας Ασύλου, Τεύχος 2/2024, Δεκ 2024 (από κοινού με ΕΣΠ, ΗΙΑΣ Ελλάδος)
- ❖ Προσφυγικές δομές στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, Δεκ 2024
- ❖ Διοικητική κράτηση το α' εξάμηνο του 2024, Οκτ 2024
- ❖ Δελτίο Νομολογίας Ασύλου, Τεύχος 1/2024, Ιουν 2024 (από κοινού με ΕΣΠ, ΗΙΑΣ Ελλάδος)
- ❖ Η διαδικασία ασύλου το 2023 σε αριθμούς, Ιουν 2024
- ❖ Προσφυγικά καμπς στην ενδοχώρα, Ιουν 2024
- ❖ Διοικητική κράτηση το 2023, Μαι 2024
- ❖ Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε δικαιολογητικά έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα, Μαρ 2024 (από κοινού με Ίδρυμα PRO ASYL)
- ❖ Η έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας» – Διατάξεις & εφαρμογή στο ελληνικό σύστημα ασύλου, Φεβ 2024 (από κοινού με PRO ASYL)

Υπομνήματα σε εθνικούς, ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς

- ❖ Παραμένουν οι συστημικές ελλείψεις στη διοικητική κράτηση, Οκτ 2024 (υπόμνημα στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης)
- ❖ Η Ελλάδα σε θεσμική υποχώρηση – Ενημέρωση 60 ημερών, Μαρ 2024 (υπόμνημα στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το κράτος δικαίου, από κοινού με Voulivatch κ.α.)
- ❖ Η Ελλάδα σε θεσμική υποχώρηση, Ιαν 2024 (υπόμνημα στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το κράτος δικαίου, από κοινού με Voulivatch κ.α.)

Παρεμβάσεις & κοινές δράσεις

Παράλληλα με τις δράσεις έρευνας και ανάλυσης, το έργο της Ομάδας Έρευνας & Προάσπισης Δικαιωμάτων στοχεύει στην ανάδειξη ζητημάτων και στη συνδρομή σε εθνικούς και διεθνείς φορείς εποπτείας της τήρησης του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου, στο πλαίσιο μίας ολιστικής προσέγγισης που συνδυάζει την επαφή με όργανα και διαδικασίες εποπτείας, με νομικές ενέργειες, δράσεις έρευνας και επικοινωνίας. Ενδεικτικοί τομείς των δράσεων συνηγορίας της RSA αποτέλεσαν οι παρακάτω:

Μεταρρύθμιση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ)

Η αποδόμηση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ) και των βασικών εγγυήσεων για την προτασία των δικαιωμάτων των προσφύγων απασχόλησαν σταθερά την RSA από την παρουσίαση του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο το 2020 μέχρι και την ψήφισή του στα μέσα Μαΐου του 2024. Η οργάνωση αποτύπωσε τους κινδύνους των αρχικών **προτάσεων** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των **αλλαγών** που επήλθαν στο στάδιο των διαπραγματεύσεων στο Συμβούλιο, αλλά και **αποδοχή** σχεδόν του συνόλου αυτών από το Ευρωκοινοβούλιο. Συνέβαλε, παράλληλα, στην ενεργό και συστηματική δράση της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα σε σχέση με το Νέο Σύμφωνο, με συντονιστικό ρόλο σε εξειδικευμένη υπο-ομάδα εργασίας της Ομάδας Εργασίας για τη νομική συνδρομή στο άσυλο (Legal Aid Working Group) για τα θέματα του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (CEAS Sub-Working Group). Στην τελευταία υπο-ομάδα, η RSA συντονίζει μηνιαίες συναντήσεις οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών με τη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (DG HOME) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Δύο μήνες μετά την ψήφιση των νέων κειμένων, η RSA δημοσίευσε την πρώτη **εκτενή ανάλυση**, σε ελληνικό επίπεδο, των αλλαγών που επιφέρει η μεταρρύθμιση του ΚΕΣΑ και των ανησυχητικών συνεπειών τους για την προστασία των προσφύγων στην Ελλάδα και την ΕΕ, την οποία υπέβαλε υπόψη των αρμόδιων αρχών για την εκπόνηση του ελληνικού «εθνικού σχεδίου εκτέλεσης» των νέων νόμων, προς υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η οργάνωση ανέλαβε ενεργό δράση και συντονιστικό ρόλο στην απεύθυνση οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών προς τις ελληνικές αρχές, με αίτημα διαβούλευσης στα μέσα Σεπτεμβρίου του 2024 για την ενδελεχή μελέτη των μέτρων που σχεδιάζει η κυβέρνηση για την εφαρμογή του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, καθώς και στη διεξαγωγή στοχευμένης διαβούλευσης των οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών με την αρμόδια ομάδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Συμφώνου στην Ελλάδα, στις αρχές Οκτωβρίου.

Η RSA υπέβαλε εκ νέου τις απόψεις και προτάσεις της στις ελληνικές αρχές στις αρχές Δεκεμβρίου του 2024, ανταποκρινόμενη σε αίτημα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για απόψεις επί του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, πριν την εκπνοή της προθεσμίας για την κατάθεση του «εθνικού σχεδίου εκτέλεσης» στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία

Η διαφάνεια και η πρόσβαση στην πληροφορία παραμένουν προτεραιότητα της RSA και αναπόσπαστο στοιχείο των δράσεων έρευνας και προάσπισης δικαιωμάτων. Το 2024, η Ομάδα Έρευνας & Προάσπισης Δικαιωμάτων συνέχισε την υποστήριξη πρωτοβουλιών κοινοβουλευτικού ελέγχου για την τακτική πρόσβαση σε στατιστικά στοιχεία του ελληνικού κράτους σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου, το σύστημα υποδοχής, τη διοικητική κράτηση και τις απελάσεις, με πάγιο αίτημα την ενίσχυση της διαφάνειας και δημοσιότητας του συστήματος ασύλου. Η RSA επεξεργάστηκε τα στοιχεία αυτά, με σκοπό την αποτύπωσή τους με εύληπτο τρόπο και την ανάλυσή τους.

Παράλληλα, η Ομάδα υπέβαλε μία σειρά από αιτήματα σε υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για πρόσβαση σε έγγραφα άμεσου ενδιαφέροντος για το ελληνικό σύστημα ασύλου. Ειδικότερα, η οργάνωση κατέθεσε:

- ❖ Αναφορά στην Ευρωπαϊά Διαμεσολαβήτρια τον Φεβρουάριο κατά της άρνησης της Γενικής Διεύθυνσης Γειτονίας και Διαπραγματεύσεων (DG NEAR) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να γνωστοποιήσει οποιοδήποτε από τα έγγραφα που έχει στην κατοχή της σχετικά με τις **απελάσεις προσφύγων και μεταναστών από τις τουρκικές αρχές**, τα οποία δύνανται να παρέχουν ουσιώδη στοιχεία για την ορθότητα του χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας» από τις ελληνικές αρχές.
- ❖ Αίτημα στη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης (DG JUST) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Δεκέμβριο για πρόσβαση στα έγγραφα της DG JUST σχετικά με την **ελληνική νομοθεσία για το Μητρώο ΜΚΟ** του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Από την απάντηση που ελήφθη τον Ιανουάριο του 2025, στην οποία φαίνεται ότι η DG JUST δεν έχει συντάξει κανένα σχετικό έγγραφο, προκύπτει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει εξετάσει τη συμβατότητα του νόμου με το ενωσιακό δίκαιο, παρά τις δεσμεύσεις της για αξιολόγηση ήδη από τις αρχές του 2021.
- ❖ Αιτήματα στη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (DG HOME) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε τριμηνιαία βάση, για πρόσβαση στα έγγραφα της Task Force Migration Management αναφορικά με τη **μεταφορά και εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων για το άσυλο στην Ελλάδα**, στα οποία η Επιτροπή απέτυχε, ανεξαιρέτως, να ανταποκριθεί εντός των προθεσμιών που θέτει η ενωσιακή νομοθεσία.

Κατάσταση του κράτους δικαίου

Και το 2024 η RSA συνεργάστηκε με τις ανεξάρτητες οργανώσεις Vouliwatch, ΕΣΠ, HIAS Ελλάδος, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ) και Reporters United, για την κατάθεση κοινής **έκθεσης** στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ελλάδα. Η έκθεση εστίασε σε μία σειρά από παραβιάσεις του κράτους δικαίου, από τις επαναπροωθήσεις προσφύγων, την αστυνομική βία και την ποινικοποίηση των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην κακή νομοθέτηση, την παρακολούθηση δημοσιογράφων και πολιτικών προσώπων μέσω επισυνδέσεων της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ) και του

κακόβουλου λογισμικού Predator, και τις καταχρηστικές αγωγές SLAPPs κατά δημοσιογράφων. Η έκθεση παρουσιάστηκε σε συνέντευξη τύπου που διεξήγαγαν οι οργανώσεις, συνέβαλε δε στη συνεχή πίεση της κοινωνίας των πολιτών προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για ενδελεχή έλεγχο της πραγματικής κατάστασης του κράτους δικαίου στη χώρα.

Ενόψει της αλλαγής ηγεσίας των ενωσιακών θεσμών μετά τις ευρωεκλογές του 2024, οι παραπάνω οργανώσεις **απευθύνθηκαν** στον νέο Ευρωπαϊκό Επίτροπο Δικαιοσύνης πριν την εκπνοή του έτους, με μία σειρά από παρατηρήσεις και προτάσεις για την ενίσχυση του μηχανισμού ελέγχου του κράτους δικαίου στην Ελλάδα και την ΕΕ.

Δελτίο Νομολογίας Ασύλου

Για τέταρτη χρονιά συνεχίστηκε η δημοσίευση σε εξαμηνιαία βάση του **Δελτίου Νομολογίας Ασύλου**, μίας πρωτοβουλίας της RSA σε συνεργασία με το ΕΣΠ και τη ΗΙΑΣ Ελλάδος με σκοπό τη συλλογή αποφάσεων δικαστηρίων, Επιτροπών Προσφυγών και της Υπηρεσίας Ασύλου στον τομέα της προστασίας των προσφύγων.

Το 2024 δημοσιεύθηκαν συνολικά 141 αποσπάσματα αποφάσεων, που συλλέχθηκαν κυρίως από νομικές οργανώσεις και δικηγόρους του Μητρώου Δικηγόρων της Υπηρεσίας Ασύλου. Μέχρι σήμερα, έχουν δημοσιευθεί στο Δελτίο Νομολογίας Ασύλου παραπάνω από **630 αποσπάσματα αποφάσεων** που έχουν εκδοθεί από το 2020 έως το 2024 από διοικητικά, πολιτικά και ποινικά δικαστήρια της χώρας, καθώς και από τις Επιτροπές Προσφυγών και την Υπηρεσία Ασύλου. Οι αποφάσεις του Δελτίου Νομολογίας Ασύλου δημοσιεύονται επίσης σε έγκριτες βάσεις δεδομένων, όπως η Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και το Case Law Database του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για το Άσυλο (EUAA).

Επικοινωνία

Τα μέλη της RSA έδωσαν τουλάχιστον 51 συνεντεύξεις σε μέσα εθνικής και διεθνούς εμβέλειας, μεταξύ των οποίων ABC Australia, Suddeutsche Zeitung, Die Zeit, EU Observer, Woz, Reuters, κ.α.. Επίσης, μέλη της RSA συμμετείχαν σε τουλάχιστον 17 εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν από οργανώσεις, φορείς κλπ.

Το 2024, έγιναν συνολικά 90 δημοσιεύσεις της RSA, εκ των οποίων οι 47 δημοσιεύτηκαν τόσο στην ιστοσελίδα της RSA όσο και στους λογαριασμούς της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), ενώ οι 43 δημοσιεύτηκαν μόνο στα social media. Όλες οι δημοσιεύσεις σε ιστοσελίδα, social media, newsletter και δελτία τύπου, γίνονται πάντα σε δύο γλώσσες (ελληνικά και αγγλικά). Έγιναν επίσης 2.921 αναρτήσεις στους λογαριασμούς της RSA στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media).

Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Το 2024 αποτέλεσε μια χρονιά σημαντικής ανάπτυξης της δουλειάς της RSA στα ψηφιακά μέσα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καταγράφεται εντυπωσιακή άνοδος ειδικά στο Instagram, όπου οι εμφανίσεις αυξήθηκαν κατά 507% (200.874 εμφανίσεις) και διπλασιάστηκαν οι ακόλουθοι του λογαριασμού. Η στρατηγική αξιοποίησης οπτικοακουστικού υλικού, καθημερινής διάχυσης νέων από το πεδίο και ειδησεογραφίας, καθώς και οι συνεργασίες με άλλες οργανώσεις και φορείς συνέβαλαν καθοριστικά στη δυναμική παρουσία της RSA στα social media. Συνολικά, καταγράφονται **2.312.847 εμφανίσεις** στα κοινωνικά δίκτυα, την ιστοσελίδα και το google search, με αύξηση των συνολικών ακολούθων κατά 10,33% (απόλυτη αύξηση 1.066 ακόλουθοι) σε 11.381, αύξηση των συνολικών δημοσιεύσεων σε σχέση με το 2023 σε 3.011 και διατήρηση ενός υψηλού engagement rate της τάξης του 4,8%.

Κεντρικές δημοσιεύσεις, όπως οι εκθέσεις για τις προσφυγικές δομές στα νησιά και την ενδοχώρα, οι εξελίξεις που σχετίζονται με το ναυάγιο στην Πύλο, αφιερώματα και έκτακτες ειδήσεις ενίσχυσαν ιδιαίτερα την αλληλεπίδραση (engagement). Στο τέλος του 2024, η RSA αποφάσισε και ανακοίνωσε την **αποχώρησή** της από το Twitter, και την ενίσχυση του λογαριασμού της στο Bluesky, μεταφέροντας εκεί την καθημερινή δουλειά που γινόταν στο Twitter, με τη διάδοση των νέων από το πεδίο αλλά και την επικοινωνία της δουλειάς μας. Και το 2024, κατέγραψε μια υψηλή απόδοση στο Twitter, με κοντά μισό εκατομμύριο (456.421) εμφανίσεις (με καταγραφή πτώσης σε σχέση με το 2023, που σχετίζεται με τις αλλαγές του αλγορίθμου και τις μαζικές αποχωρήσεις από την πλατφόρμα). Σημειώνουμε, σε ό,τι αφορά τα στοιχεία, ότι φέτος υπήρχαν πρόσθετες τεχνικές δυσκολίες στην καταγραφή δεδομένων από τα social media (μη ύπαρξη analytics στο Bsky, τερματισμός της πλατφόρμας crowd tangle για στοιχεία σε Facebook / Instagram, τερματισμός της πρόσβασης σε analytics στη δωρεάν έκδοση του Twitter κλπ.)

Η RSA κατέγραψε επίσης μια εντυπωσιακή αύξηση στις αυτοτελείς αναζητήσεις της οργάνωσης μέσω Google (google search), με περισσότερα από 1,6 εκατομμύρια clicks στις αναζητήσεις. Η αύξηση αυτή είναι της τάξης του 45,45% σε σχέση με το 2023 και καταδεικνύει την κατοχύρωση της ταυτότητας της RSA αυτοτελώς και την ανάγκη του κοινού για αξιόπιστη πληροφόρηση γύρω από θέματα που αφορούν τους πρόσφυγες στην Ελλάδα. Επιπλέον, στην κατεύθυνση της ενδυνάμωσης της αυτοτελούς επικοινωνιακής ταυτότητας της RSA (πέρα από τη διαμεσολάβηση των κοινωνικών δικτύων), το 2024 επανενεργοποιήθηκε το Newsletter της οργάνωσης, με αποστολές email σε ελληνικά και αγγλικά.

Χρήση του υλικού της οργάνωσης

Υλικό της RSA αναφέρεται ή χρησιμοποιήθηκε ως **πηγή σε τουλάχιστον 270 δημοσιεύσεις** το 2024, συμπεριλαμβανομένων άρθρων σε μέσα μαζικής ενημέρωσης, εκθέσεων φορέων, οργανισμών και οργανώσεων, καθώς και ακαδημαϊκών ερευνών. Ανάμεσα στα μέσα που ανέφεραν την οργάνωση συγκαταλέγονται μεγάλα διεθνή μέσα, όπως οι Guardian, Washington Post, Le Monde, Frankfurter Rundschau, Associated Press, Süddeutsche Zeitung, Reuters, Swiss Info, Al Jazeera κ.α.

Παράλληλα, τουλάχιστον **200 αποφάσεις δικαστηρίων της αλλοδαπής**, ιδίως σε Βέλγιο, Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία, Ολλανδία και Ισλανδία, αναφέρθηκαν σε υλικό της οργάνωσης σε σχέση με τις συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων στην Ελλάδα.

Λειτουργία, Οργάνωση & Διαφάνεια

Το απασχολούμενο προσωπικό της Υποστήριξης Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) απαρτίζουν 15 άτομα, εκ των οποίων 7 δικηγόροι, με δραστηριότητα στη Χίο, τη Λέσβο, την Αθήνα και την Κρήτη. Το **οργανόγραμμα** της οργάνωσης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της και περιλαμβάνει τις ομάδες: Νομικής Υποστήριξης, Έρευνας & Προάσπισης Δικαιωμάτων, Επικοινωνίας, Οικονομικών & Διοίκησης.

Εκτός της έδρας της στη Χίο, λειτουργεί υποκατάστημα της RSA στην Αθήνα και τη Λέσβο.

Εγγραφή σε Μητρώα

Μητρώο Ελληνικών και Ξένων ΜΚΟ του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου
Αριθμός Μητρώου 3142

Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ)
Αριθμός Μητρώου 164523759000

Μητρώο Διαφάνειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθμός Μητρώου 583270644066-47

Συνεργασία με το Ίδρυμα PRO ASYL: Η RSA από την ίδρυση της υποστηρίζεται σταθερά από το Ίδρυμα PRO ASYL. Το PRO ASYL, ένα από τα σημαντικότερα ιδρύματα προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Γερμανίας, έχει αποκλειστικό συνεργάτη την RSA στην Ελλάδα, αναλαμβάνοντας κοινές δράσεις νομικής υποστήριξης, έρευνας, συνηγορίας και επικοινωνίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και το 2024.

Συνέργειες & Δικτυώσεις

Η συνεργασία με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα (MSF) συνεχίστηκε και αυτή τη χρονιά με την παραπομπή ιδιαίτερα εύάλωτων ασθενών τους στη Λέσβο, στο πλαίσιο μνημονίου συνεργασίας που διαρκεί από το 2019. Περαιτέρω, αναλήφθηκαν και υποθέσεις στην Κω μετά από την έναρξη της δραστηριότητάς τους. Παρασχέθηκε δωρεάν νομική συνδρομή σε όλους τους βαθμούς διαδικασίας ασύλου και σε ζητήματα σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής με έμφαση στην ευαλωτότητα των επωφελούμενων όπως θύματα trafficking και άτομα με ψυχικά προβλήματα.

Η RSA είναι από τα ιδρυτικά μέλη του **Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών** της Εθνικής Επιτροπής για τα δικαιώματα του ανθρώπου (ΕΕΔΑ) που δημοσίευσε εντός του έτους την ετήσια έκθεσή του για το έτος 2023. Η RSA συμμετείχε με εισήγηση στην παρουσίαση της έκθεσης που επικεντρώθηκε στον διαχωρισμό οικογενειών κατά την

διάρκεια περιστατικών άτυπων αναγκαστικών επιστροφών. Η RSA συνέβαλε συνολικά στον Μηχανισμό Καταγραφής με 9 καταγραφές για το έτος 2024.

Η RSA παραμένει, επίσης, ενεργό μέλος του **Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας** της ΕΕΔΑ και καταγράφει συστηματικά πράξεις βίας με ρατσιστικό κίνητρο στα νησιά της Λέσβου και της Χίου αλλά και την ενδοχώρα. Η RSA συνέβαλε στην ετήσια έκθεση με 4 καταγραφές περιστατικών.

Από τον Ιούλιο του 2024, η RSA συντονίζει την Ομάδα Εργασίας για τη νομική συνδρομή στο άσυλο (Legal Aid Working Group) που λειτουργεί στο πλαίσιο των δράσεων της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, καθώς και την υπο-ομάδα αυτής για τα θέματα του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (CEAS Sub-Working Group), στο πλαίσιο της οποίας διοργανώνονται μηνιαίες συναντήσεις με τη Γενική Διεύθυνση για τη Μετανάστευση και τις Εσωτερικές Υποθέσεις (DG HOME) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Εντός του 2024, η RSA έγινε μέλος του **Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους (ECRE)**, μίας συμμαχίας 127 οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε 40 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και άλλων εκτοπισμένων ατόμων.

<https://rsaegean.org/el/ektheseis-pepragmenon/>

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

Ιάσωνα Καλαμπόκα 30

82131 Χίος, Ελλάδα

+30 22711 03721

info@rsaegean.org

<https://rsaegean.org/>